

Демографічна ситуація в Україні у 2016 році¹

На 1 січня 2017 року чисельність наявного населення України (за оцінкою)² становила 42584,5 тис. осіб, з них у міських поселеннях проживало 29482,3 тис. осіб (69,2%), у сільській місцевості – 13102,2 тис. осіб (30,8%).

У 2016 році чисельність населення України зменшилася внаслідок природного та міграційного рухів населення³ на 176,0 тис. осіб, у тому числі міського – на 102,7 тис., сільського – на 73,3 тис.

Склад населення України характеризується суттєвою гендерною диспропорцією. Чисельна перевага жінок над чоловіками у складі населення України спостерігається з 37 років і з віком збільшується.

Чисельність чоловіків на 1 січня 2017 року становила 19644,6 тис. осіб, а жінок – 22770,3 тис.; у розрахунку на 1000 чоловіків припадає 1159 жінок (у міських поселеннях – 1179, у сільській місцевості – 1116).

В Україні сформувалася структура населення, для якої характерна висока питома вага осіб старшого віку і низька молодшого. На 1 січня 2017 року чисельність осіб у віці 0–15 років становила 16,2% загальної чисельності постійного населення, у віці 60 років і старше – 22,5%, у віці 16–59 років – 61,3%.

Вікова структура визначає демографічне навантаження: станом на 1 січня 2017 року на 1000 осіб у віці 16–59 років припадало 265 осіб у віці 0–15 років та 367 осіб у віці 60 років і старше. У міських поселеннях відповідні показники значно нижчі (250 і 358 осіб), ніж у сільській місцевості (299 і 391 особа).

Довідково: Демографічне навантаження – узагальнююча кількісна характеристика вікової структури населення, яка показує навантаження на суспільство непродуктивним населенням.

Середній вік населення України становив 41,1 року (чоловіків – 38,3, жінок – 43,5). Медіанний вік – 40,5 року (чоловіків – 37,3, жінок – 43,6).

Одним із чинників формування чисельності населення є його природний приріст (скорочення).

У 2016 році в Україні зафіксовано природне скорочення населення: 186,6 тис. осіб, або 4,4⁴ особи на 1000 наявного населення.

Довідково: Медіанний вік – вік, який поділяє чисельність населення на дві рівні за обсягом частини: одна – молодше медіанного віку, друга – старше його.

Рівень природного скорочення населення у сільській місцевості (6,8‰) удвічі перевищує рівень природного скорочення населення у міських поселеннях (3,2‰).

¹ Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя.

² Розрахунки (оцінки) чисельності населення здійснено на основі наявних адміністративних даних щодо державної реєстрації народження, смерті та зміни реєстрації місця проживання.

³ Тут і далі дані щодо природного та міграційного рухів населення наведено без урахування частини зони проведення антитерористичної операції.

⁴ Розрахунки здійснено без урахування даних по Донецькій і Луганській областях.

Упродовж року в Україні народилося 397,0 тис. дітей, з них 205,2 тис. хлопчиків і 191,8 тис. дівчаток. На 100 живонароджених дівчаток припадало 107 хлопчиків. Рівень народжуваності становив 10,3¹ живонароджених на 1000 наявного населення.

Середній вік матері при народженні дитини становив 27,7 року; а при народженні першої дитини – 25,3 року.

Питома вага народжених, матері яких були молодше 20 років, – 5,5%.

За порядком народження перші діти становили 48,2% від загальної кількості живонароджених, другі – 35,1%, треті – 10,3%.

Питома вага позашлюбних народжень у загальній кількості живонароджених становила 20,1%. При цьому частка таких народжень більша в сільській місцевості (сільська місцевість – 22,0%, міські поселення – 19,1%).

Сумарний коефіцієнт народжуваності в Україні становив 1,466¹ дитини на 1 жінку репродуктивного віку. При такій інтенсивності народжуваності не відбувається навіть просте відтворення населення.

Довідково: Сумарний коефіцієнт народжуваності показує, скільки в середньому дітей народила б одна жінка упродовж усього репродуктивного періоду (15–49 років) при збереженні в кожному віці рівня народжуваності того року, для якого обчислені вікові коефіцієнти.

У 2016 році в Україні померло 583,6 тис. осіб, або 14,7¹ особи на 1000 наявного населення.

Смертність населення у сільській місцевості значно вища, ніж у міських поселеннях: 17,6¹ померлих на 1000 наявного населення у сільській місцевості проти 13,2%¹ у міських поселеннях.

Серед причин смерті населення перше місце посідали хвороби системи кровообігу (67,2% загальної кількості померлих), друге – новоутворення (13,5%), третє – зовнішні причини смерті (5,4%).

Смертність чоловіків вища, ніж жінок: 15,5¹ чоловіків і 14,0¹ жінок на 1000 осіб відповідної статі. Водночас рівень смертності чоловіків перевищує рівень смертності жінок від зовнішніх причин більше ніж у чотири рази, від деяких інфекційних та паразитарних хвороб, а також від хвороб органів дихання – майже втричі, розладів психіки та поведінки, від хвороб органів травлення – удвічі, від новоутворень, хвороб нервової системи – у 1,5 рази.

У 2016 році середня очікувана тривалість життя при народженні для жінок становила 76,46¹ року, тоді як для чоловіків на 9,73 року менше (66,73¹ року).

Довідково: Середня очікувана тривалість життя населення при народженні – середнє число років, яке проживуть новонароджені за умови, що вікові рівні смертності залишаться такими, якими вони були на рік розрахунку.

¹ Розрахунки здійснено без урахування даних по Донецькій і Луганській областях.

У віці до 1 року померло 3,0 тис. дітей. Крім того, було зареєстровано 2,2 тис. мертвонароджень.

Рівень смертності немовлят становив 7,4 померлих дітей у віці до 1 року на 1000 живонароджених. Смертність хлопчиків (8,3 померлих на 1000 живонароджених відповідної статі) значно перевищувала смертність дівчаток (6,5‰).

Причиною смерті більшості дітей були окремі стани, що виникають у перинатальному періоді (53,1% померлих у віці до 1 року), а також природжені вади розвитку, деформації та хромосомні аномалії (23,8%). Разом з тим випадки смерті дітей від зовнішніх причин склали 5,5%, хвороб органів дихання – 4,1%, хвороб нервової системи – 3,2%, деяких інфекційних та паразитарних хвороб – 2,9%.

Упродовж року зафіксовано 69 випадків смертей жінок, пов'язаних з вагітністю (17,4 у розрахунку на 100 тис. живонароджених), у тому числі 50 випадків материнської смертності (12,6 у розрахунку на 100 тис. живонароджених).

У 2016 році в Україні зареєстровано 229,5 тис. шлюбів (5,9¹ шлюбу на 1000 наявного населення).

Середній вік наречених, що вперше реєстрували шлюб, становив: у жінок 25,4 року, у чоловіків 28,1 року.

Разом з тим зареєстровано 35,5 тис. розірвань шлюбів в органах державної реєстрації актів цивільного стану та розглянуто судами першої інстанції 94,5 тис. справ про розірвання шлюбу окремого провадження із задоволенням заяви і позовного провадження із задоволенням позову. Коефіцієнт розлучуваності становив 3,3¹ розлучення на 1000 наявного населення.

У 2016 році міграційний приріст населення становив 10,6² тис. осіб, а його рівень – 4,6¹ особи на 10 тис. населення.

¹ Розрахунки здійснено без урахування даних по Донецькій і Луганській областях.

² Інформація з міграції сформована за даними реєстрації/зняття з реєстрації місця проживання, які надають окремі органи реєстрації (виконавчі органи сільської, селищної або міської ради, сільські голови (якщо відповідно до законодавства виконавчий орган сільської ради не утворено)).